

Q&A เรื่องนี้
มีคำตอบ
กรมส่งเสริมการเกษตร

เคล็ด(ไม)ลับ หยุดเผาพื้นที่เกษตรกรรม ด้วยวิธีการที่ยั่งยืน

กรมส่งเสริมการเกษตร

หน้า 1

เคล็ด(ไม่)ลับ

หยุดเผาพื้นที่เกษตรกรรม ด้วยวิธีการที่ยั่งยืน

รู้หรือไม่?

กรมส่งเสริมการเกษตร รมรณรงค์ให้เกษตรกร
“หยุดเผาในพื้นที่เกษตรกรรม” เพื่อลดผลกระทบ
จากการเผา ผ่าน “โมเดล 3R”

โมเดล 3R มีอะไรบ้าง ?

โมเดล 3R ประกอบด้วย

Re-Habit

Replace with
High-Value
Crops

Replace with
Alternate
Crops

ว่าแต่... พุดเป็นข้อๆ แบบนี้เข้าใจยากจัง
ลองมาดูเคล็ด (ไม่) ลับในการ “เปลี่ยน” ของแต่ละข้อ
ดีกว่า ว่าหมายถึงอะไรและมีวิธีการอะไรบ้าง ขอบอกว่า
ไม่ยากอย่างที่คิด

Re-Habit: การเปลี่ยนพฤติกรรม

การปรับเปลี่ยนพฤติกรรมของเกษตรกร ส่งเสริมวิธีปฏิบัติทางการเกษตรที่ไม่เผา โดยการนำเครื่องจักรเข้ามาช่วยในการเก็บเกี่ยว และส่งเสริมการแปรรูปเพิ่มมูลค่าเศษวัสดุทางการเกษตร เพื่อลดการเผา

ตัวอย่างการจัดการเศษวัสดุทางการเกษตร จากการทำนา/ทำไร่ข้าวโพด

การไถกลบ ทดแทนการเผา

การไถกลบเป็นการเพิ่มปุ๋ยให้ดิน
ลดการใช้ปุ๋ยเคมีได้ถึง 261 บาท/ไร่

ผลิตฟางอัดก้อน

เกษตรกรสามารถนำฟาง
มาอัดก้อน ขายได้ 750 บาท/ไร่

ทำวัสดุเพาะปลูกลดต้นทุน

เกษตรกรสามารถนำขี้ข้าวโพดหรือฟางมาทำวัสดุ
เพาะปลูก ลดต้นทุนได้ถึง 3-10 บาท/กิโลกรัม

เพาะเห็ดเพิ่มรายได้

เกษตรกรสามารถเพิ่มรายได้
จากการนำฟางมาเพาะเห็ดสร้างอาหาร
สร้างรายได้ ขายได้ 110 บาท/กิโลกรัม

ผลิตปุ๋ยหมัก

เกษตรกรสามารถลดต้นทุนได้
โดยการทำปุ๋ยอินทรีย์จากเศษวัสดุ
ทดแทนปุ๋ยเคมี 6 บาท/กิโลกรัม

ส่งโรงไฟฟ้าชีวมวล

เกษตรกรสามารถเพิ่มรายได้จากการนำวัสดุ
เหลือใช้ทางการเกษตร ส่งจำหน่ายให้
โรงไฟฟ้าชีวมวล ขายได้ 600 - 1,700 บาท/ตัน

เคล็ด(ไม่)ลับ

หยุดเผาพื้นที่เกษตรกรรม ด้วยวิธีการที่ยั่งยืน

ตัวอย่างการจัดการเศษวัสดุทางการเกษตร จากการทำนา/ทำไร่ข้าวโพด (ต่อ)

อาหารสัตว์

เกษตรกรสามารถลดต้นทุนได้โดยการนำ
ฟางข้าวมาทำเป็นอาหารหมัก
ช่วยลดต้นทุนอาหารสัตว์ 3.83 บาท/กิโลกรัม

พลังงานทดแทน

เกษตรกรสามารถเพิ่มรายได้จากการนำเศษวัสดุมาผลิตเป็น
เชื้อเพลิงอัดแท่งหรืออัดก้อน ขายได้ 20 บาท/กิโลกรัม

ผลิตไบโอชาร์

เกษตรกรสามารถเพิ่มรายได้จากการนำเศษไม้ไฟ
มาเผาเป็นถ่านไบโอชาร์ ขายได้ 100 – 800 บาท/กิโลกรัม
ราคาแตกต่างกันออกไปตามแต่ละประเภท

แปรรูป

เกษตรกรสามารถเพิ่มรายได้จากการนำเศษวัสดุ
มาแปรรูปเป็นสินค้าอื่นเพิ่มมูลค่า เช่น กระถางต้นไม้
กระดาษฟางข้าว ภาชนะจากใบตองตึง เป็นต้น

เคล็ด(ไม่)ลับ

หยุดเผาพื้นที่เกษตรกรรม ด้วยวิธีการที่ยั่งยืน

เคล็ด(ไม่)ลับ การย่อยสลายตอซัง และฟางข้าวก่อนไถกลบ

ใช้น้ำหมักสับปุ๋ยช่วยย่อย

นำสับปุ๋ย 40 กิโลกรัม สับเป็นชิ้นเล็กๆ ใส่ลงในถุงตาข่าย นำใส่ถังหมัก ตามด้วยกากน้ำตาล 10 กิโลกรัม น้ำเปล่า 150 ลิตร สารเร่งจุลินทรีย์ พด.2 จำนวน 2 ชอง จากนั้นคนส่วนผสมให้เข้ากัน ปิดฝาถังให้สนิท ตั้งทิ้งไว้ในที่ร่ม โดยให้เปิดฝาทิ้งคนส่วนผสมทุกๆ 2-3 วัน (คนไปในทิศทางเดียวกัน) ใช้เวลาในการหมักประมาณ 30-45 วัน

วิธีการใช้

ใช้น้ำหมักอัตรา 5 ลิตร/ไร่ ปล่อยไปพร้อมน้ำที่ใส่ลงนา หรือฉีดพ่นให้ทั่วแปลง หมักไว้ 10-14 วัน ฟางจะอ่อนนุ่มไถกลบได้ง่าย

เคล็ด(ไม่)ลับ การทำฟางอัดก้อนด้วยตนเอง

หากเกษตรกรหาแหล่งรับอัดฟางข้าวไม่ได้ สามารถประดิษฐ์เครื่องอัดฟางก้อนได้เองตามคลิปด้านล่างนี้เลย

รับชมคลิปการทำฟาง
อัดก้อนด้วยตนเอง
จาก : ครัวบ้านสวนป่าดาว

รับชมคลิปวิธีการทำ
เครื่องอัดฟางข้าว
จาก : Mark K Make

ข้อดีการทำฟางอัดก้อน

- ✔ จัดเก็บสะดวก ประหยัดพื้นที่
- ✔ เก็บไว้ได้นาน
- ✔ ช่วยให้ง่ายต่อการขนส่ง
- ✔ เป็นช่องทางการเพิ่มรายได้

เคล็ด(ไม)ลับ การเพาะเห็ดฟางในตะกร้า

ขั้นตอนการทำ

เตรียมฟางแห้งไปแช่ในภาคน้ำตาลผสมน้ำ อัตราส่วน 1 กิโลกรัม ต่อน้ำ 20 ลิตร เป็นเวลา 6 - 8 ชั่วโมง จากนั้นนำก้อนเชื้อเห็ดมาฉีกออกจากกัน คลุกด้วยแป้งมัน 1 ชีด ผสมจนเข้ากันและแบ่งเชื้อออกเป็น 4 ส่วนเท่าๆ กัน จากนั้นให้นำฟางที่เตรียมไว้ใส่ลงในตะกร้า กดให้แน่นความสูง 1 - 1.5 ของช่องตะกร้า นำปุ๋ยคอกโรยบางๆ ซิดขอบตะกร้า และนำเชื้อเห็ด 1 ส่วน โรยบนปุ๋ยคอก จากนั้นทำซ้ำ โดยการใส่ฟางและโรยปุ๋ยคอก โรยเชื้อเห็ดเป็นชั้นๆ และเมื่อถึงชั้นบนสุดให้โรยปุ๋ยคอกทั่วทั้งตะกร้า และโรยเชื้อเห็ดทั่วทั้งตะกร้า รดน้ำให้ชุ่ม ร้อนหมาด และนำตะกร้าใส่ถุงดำ มัดปากถุงให้แน่น โดยมีอากาศภายในถุง

ระยะเวลาการดูแลและเก็บเกี่ยว

ในช่วง 4 วันแรกให้บ่มเส้นใย ห้ามเปิดปากถุง เมื่อครบวันที่กำหนดให้เปิดถุงสังเกตการเดินของเส้นใยสีขาวๆ ระยะเวลาที่ 4-5 ให้น้ำรดน้ำสะอาดลงไปบนเส้นใยเพื่อตัดเส้นใยออกจากกัน จากนั้นคลายปากถุงดำให้อากาศไหลเวียน ระยะเวลาที่ 5-7 ให้คลายถุงดำครั้งละ 5 นาที วันละ 1-2 ครั้ง และรดน้ำเพิ่มความชื้น จากนั้น ระยะเวลาที่ 10-14 สามารถเก็บเกี่ยวเพื่อมาบริโภคได้

Replace with High-Value Crops: เปลี่ยนชนิดพืช

ส่งเสริมให้เกษตรกรปรับเปลี่ยนจากการปลูกพืชแบบดั้งเดิมไปสู่การปลูกพืชทางเลือกที่ให้กำไรสูงกว่า เปลี่ยนจากพืชไร่เป็นไม้ผล โดยเฉพาะในพื้นที่สูง หรือพืชเศรษฐกิจแบบผสมผสานที่มีมูลค่าสูง เช่น กาแฟ อะโวคาโด มะคาเดเมีย ไม้โตเร็ว การปลูกผักในโรงเรือน หรือการทำให้พื้นที่บนดอยกลับเป็นสภาพป่า หรือเป็นไม้ยืนต้น เกษตรกรหรือประชาชนสามารถอยู่ร่วมกับป่าได้

สแกนเพื่ออ่านเอกสารแนะนำได้ดังนี้

การเพิ่มประสิทธิภาพ
การผลิตกาแฟ

อะโวคาโด ไม้ผลพืชเศรษฐกิจ
สร้างความยั่งยืนบนพื้นที่สูง

การปลูกผักไฮโดรโปนิกส์
ในโรงเรือน

Replace with Alternate Crops: เปลี่ยนเป็นพืชทางเลือก

ปรับเปลี่ยนพืชทางเลือกบนพื้นที่ราบ เปลี่ยนพื้นที่นาปรังหรือพื้นที่นอกเขตชลประทาน ให้เป็นการปลูกข้าวโพดหรือพืชตระกูลถั่วทดแทนการทำนาปรัง

ข้อดีของการปลูกพืชตระกูลถั่วทดแทนนาปลัง

- ✔ เป็นพืชทนแล้ง อายุสั้น ใช้น้ำน้อย
- ✔ ช่วยตัดวงจรการระบาดของศัตรูข้าว
- ✔ ช่วยเพิ่มธาตุอาหารและอินทรีย์วัตถุในดิน
- ✔ ช่วยปรับโครงสร้างดิน
- ✔ ลดความเสี่ยงในฤดูแล้งที่มีน้ำสำหรับการเพาะปลูกน้อย

โดยการปลูกพืชตระกูลถั่วสามารถทำได้ 2 แบบ คือ

1. ปลูกในที่นาอาศัยชลประทาน ช่วงเดือนธันวาคม - มกราคม และเก็บเกี่ยวในเดือน เมษายน - พฤษภาคม
2. ปลูกในที่นาหลังการเก็บเกี่ยวข้าวนาปี ช่วงเดือนตุลาคม - พฤศจิกายน โดยมีเงื่อนไข คือ ต้องเป็นแหล่งที่มีน้ำใต้ดินตื้น อาศัยความชื้นในดิน และไม่จำเป็นต้องไถพรวนดิน ด้วยคุณสมบัติดังกล่าว จึงใช้พืชตระกูลถั่วปลูกคลุมดินเพื่อการอนุรักษ์ดินและน้ำ ป้องกันการชะล้าง พังทลายหน้าดิน

(ข้อมูลจาก : กองนโยบายและแผนการใช้ที่ดิน กรมพัฒนาที่ดิน
https://webapp.idd.go.th/lpd/node_modules/img/Download/zonmap/zonmap1/beans.pdf)